

Z ŻYCIA PTL

Z działalności Komisji Zadrzewień PTL

W dniach 10 i 11 sierpnia 1972 r. delegaci Komisji Zadrzewień Polskiego Towarzystwa Leśnego przy udziale dra inż. W. Chmielewskiego, kierownika Zakładu Plantacji i Zadrzewień Instytutu Badawczego Leśnictwa, oraz przedstawiciela Ministerstwa Rolnictwa, mgra inż. W. Budzyńskiego, zapoznali się z założeniami i wynikami zadrzewień na obszarach zmeliorowanych torfowisk w woj. białostockim.

Na obszarach Ministerstwa Rolnictwa uregulowano stosunki wodne bagien torfowych Kuwasy, położonych w dorzeczu rzeki Elk, dopływu Biebrzy. Obszar zmeliorowany wynosi ok. 10 tys. ha. Z tego 680 ha zajmują grunty Zakładu Doświadczalnego Melioracji i Użytków Zielonych — Biebrza. W skład tej powierzchni wchodzi grunty orne V i VI klasy — 170 ha, użytki zielone — 235 ha, inne grunty jak lasy, nieużytki, podwórza, rowy, drogi itp. — 275 ha.

Na obszarze zmeliorowanym mursz torfowy wytworzony z torfu olszowego zalega do głębokości 80—150 cm, podścielony gytią wapienno-detryfusową o miąższości 20—60 cm; pH w H₂O wynosi 5,6 do 6,2.

Zakład jest przedsiębiorstwem państwowym, a zarazem placówką naukową, prowadzącą badania kierunków najwyższej opłacalności zagospodarowania i użytkowania masy traw produkowanych.

Dla terenów Zakładu opracowano plan zadrzewień, który realizowany jest od 14 lat. Do zadrzewień użyto paru odmian topoli, olszy czarnej i wierzb, a nawet jesionu. Najstarszymi drzewami w zadrzewieniach są topole, które na niektórych odcinkach osiągają wysokość do 15 m. Są jednak silnie rozgałęzione, gdyż na ogół nie były podkrzesywane.

Ze sprawozdania mgra inż. Cz. Dudka, który z ramienia Zakładu Przyrodniczych Podstaw Melioracji IMUZ prowadził doświadczenia nad wprowadzeniem liniowych zadrzewień topolowych na zmeliorowanych torfach („Wiadomości Melioracyjne” 4/1972 r.) wynika, że 13-letnie topole w okresie 1958—1970 r. osiągnęły niżej podane pierśnice.

P. hybrida geneva podkrzesywana	17,5 do 40,7	średnio 30,5	cm,
P. hybrida geneva niepodkrzesywana	15,6 — 39,2	”	29,1 cm,
P. hybrida 277	”	17,6 — 30,6	” 25,3 cm,
P. Gerlica	”	10,6 — 36,1	” 21,4 cm,
P. Trichocarpa	”	6,0 — 27,3	” 16,0 cm.
P. Brabantica po pierwszym roku całkowicie wypadła.			

Dobre wyniki dają nasadzenia olszy czarnej i wierzb.

Zadrzewienia wprowadzane są wzdłuż kanałów i dróg, w formie jedno-

i dwurzędowej (po obydwóch stronach cieków lub dróg), a więc nie w postaci regularnej siatki. Niektóre rzędy drzew odległe są od siebie o ok. 50 m, bo tak przebiegają kanały. Między drzewami na niektórych odcinkach bujnie rozwijają się wierzby krzewiaste.

Wg opinii pracowników Zakładu wpływ pasów zadrzewieniowych na produkcję roślinną jest dodatni; przypuszcza się jednak, że zadrzewienia powodują wzmożenie rozpowszechniania się chwastów na łąkach, a opadające liście drzew mogą wywierać ujemny wpływ na porost traw. Żadnych badań nad wpływem zadrzewień na rozwój traw nie prowadzi się. Tereny zmeliorowane należące do rolników nie są zadrzewiane.

W dolinie Biebrzy pod Wizną zmeliorowano tereny silnie zabagnione o głębokości torfów miejscami do 7 m. Na zmeliorowanej powierzchni ok. 9 tys. ha (grunty państwowe i niepaństwowe) utworzono Państwowe Gospodarstwo Rolne — Kombinat Łąkarski Wizna, obejmujące 5697 ha, z czego na łąki i pastwiska przypada 4700 ha, na grunty orne — 215 ha, na lasy i powierzchnie nieużytków pod zabudowaniami — 782 ha.

Dla całej powierzchni gruntów państwowych i niepaństwowych opracowano kompleksowy plan zadrzewień, który jest realizowany od czterech lat przez Przedsiębiorstwo Konserwacji Urządzeń Wodno-Melioracyjnych, pod nadzorem dyrektora Kombinat, entuzjasty zadrzewień mgra M. Wiercińskiego i gł. specjalisty do spraw leśnictwa, zadrzewień i łowiectwa w WZ-PGR Białystok inż. B. Bielickiego.

Według planu na całym terenie zmeliorowanym ma być wysadzone ok. 280 tys. drzew i ok. 260 tys. krzewów, z czego wynika, że na 1 ha przeciętnie wypada ok. 35 drzew. Drzewa i krzewy mają uformować pasy różnej szerokości o długości ok. 170 km, czyli zadrzewienia zajmą ok. 110 ha, tj. 1,37% powierzchni.

Pasy wprowadzanych zadrzewień ciągną się wzdłuż kanałów i dróg, które na ogół tworzą regularną siatkę prostokątów. Nad kanałami, po jednej stronie wprowadza się pasy zadrzewień złożone z 2—3 rzędów różnych gatunków drzew i krzewów. Po obu stronach dróg przebiegają rowy melioracyjne. Między rowami a koroną drogi sadi się z każdej strony po dwa rzędy drzew.

Do zadrzewień używa się olszy czarnej, topoli, klonu, wierzby, świerka oraz różnych krzewów. Dotychczas wysadzono ok. 80 tys. drzew i ok. 70 tys. krzewów. Sadzenie wykonywane jest starannie, o czym świadczy duży procent przyjęcia się drzew i krzewów.

Na międzyrzędach chwasty są wykaszane, a gleba spulchniana mechanicznie.

Żadnych badań nad doborem gatunków drzew i krzewów na gleby torfowe ani nad formą zadrzewień nie prowadzi się. Są to prace pionierskie i taki charakter miałyby prace badawcze w tym zakresie, gdyż nie mamy dotychczas opracowań naukowych dotyczących zadrzewień na torfowiskach. W kraju stopniowo będą poddawane melioracjom coraz inne powierzchnie zabagnione. Przy ich zagospodarowywaniu dobrze byłoby mieć wzorce wypróbowane i udokumentowane w zakresie stosowania zadrzewień.

Nasuwają się wnioski: obydwa obiekty o zmeliorowanych glebach torfowych predestynowane są do założenia zadrzewień doświadczalnych z od-

mianami gatunków szybko rosnących, oraz do badań nad wpływem zadrzewień na produkcję traw łąkowych.

Przedstawicielom Ministerstwa Rolnictwa i Wojewódzkiego Zjednoczenia PGR w Białymstoku, bardzo uprzejmym gospodarzom — pracownikom naukowym Zakładu Doświadczalnego Melioracji i Użytków Zielonych Biebrza oraz dyrektorowi Kombinatoru Łąkarskiego Wizna w imieniu Komisji Zadrzewień Polskiego Towarzystwa Leśnego serdecznie dziękujemy za gościnność, udzielenie wyjaśnień i udział w dyskusji.

Bolesław Kucharek

17 lat pracy dla „Sylwana“

Od 1956 r. do kwietnia 1973 r. na wewnętrznej stronie okładki „Sylwana” widniało w składzie Komitetu Redakcyjnego nazwisko Dra Inż. Jana Zeli cho. Przez długich 17 lat kol. Zeli cho pełniąc funkcję sekretarza odpowiedzialnego i zastępcy przewodniczącego K.R. ponosił trud współtworzenia naszego czasopisma. Pełnił również obowiązki redaktora działowego prac z zakresu ubocznego użytkowania lasu. Utrzymywał kontakty z Wydawnictwem, autorami, brał udział w formowaniu układu poszczególnych zeszytów, wykonywał adiustację i korektę, czynił wysiłki zmierzające do terminowego ukazywania się „Sylwana”, dbał o poprawność stylistyczno-językową publikowanych artykułów. Każda strona maszynopisu w procesie powstawania zeszytu przechodziła trzykrotnie przez Jego ręce, była starannie czytana, a tekst troskliwie przygotowywany do druku. Rozmiar twórczego, choć może dla Czytelników mało zauważalnego wkładu Dra J. Zeli cho charakteryzuje liczba 179 numerów „Sylwana” zawierających łącznie blisko 30 tysięcy stron maszynopisu, które w tym czasie ukazały się w druku.

Na podkreślenie zasługuje nie tylko ogrom włożonego trudu przez odchodzącego towarzysza pracy, ale również duże doświadczenie redakcyjne, którym służył zespołowi, a nade wszystko — umiejętność stwarzania spokojnej i harmonijnej współpracy członków Komitetu. W trudnych dyskusjach w czasie posiedzeń Komitetu Redakcyjnego często decydowały Jego wyważone, obiektywne i konsekwentne wypowiedzi, można było Jego opiniom w pełni zaufać, można było na Nim polegać.

Dlatego też zespół redakcyjny z żalem i nie od razu przyjął do wiadomości decyzję Kol. Zeli cho o przerwaniu pracy w Komitecie z powodu nadmiernego obciążenia wieloma innymi obowiązkami.

Dnia 13 marca br. odbyła się w lokalu Zarządu Głównego PTL skromna uroczystość pożegnania. W przemówieniach i pełnych serdeczności koleżeńskich wypowiedziach wyrażono uznanie i wdzięczność Drowi Janowi Zeli cho, ponad zwykłą miarę zasłużonemu w pracy dla „Sylwana”.

Komitet Redakcyjny